

ПрАТ ВНЗ « МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ
УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»

Придунайська філія

Кафедра економіки та менеджменту .

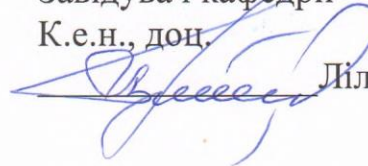
МАУП

Затверджую
Директорка НФ ПрАТ «ВНЗ МАУП»

д.п.н. проф. Тамара ІЗУМЕННИКОВА
“07” вересня 2023 р.

Схвалено на засіданні кафедри
економіки та менеджменту
Протокол № 1 від 07 вересня 2023 р.
Завідувач кафедри
К.е.н., доц.

 Лілія БОДЕНЧУК

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК5 Філософія

спеціальності:

073 «Менеджмент»
(шифр і назва спеціальності)

освітнього рівня:

бакалавр
(шифр і назва спеціальності)

Ізмаїл МАУП 2023

Розробник (-и) силябусу навчальної дисципліни:

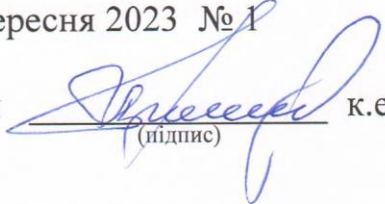
Байрамова Олена Вікторівна к.ф.н., доцентка кафедри суспільно-наукових дисциплін

Викладач:

Байрамова Олена Вікторівна к.ф.н., доцентка кафедри суспільно-наукових дисциплін

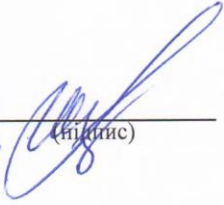
Силябус розглянуто і затверджено на засіданні кафедри економіки та менеджменту

Протокол від 07 вересня 2023 № 1

Завідувач кафедри к.е.н. доцент Лілія БОДЕНЧУК
(підпис)

Силябус погоджено з гарантом (керівником) освітньої програми 073 «Менеджмент»

07.09.2023 р.

Керівник (гарант) освітньої програми к.е.н. доц. Ліганенко І.В.
(підпис)

Силябус перевірено к.е.н. доц. Ліганенко І.В.
(підпис)

07.09.2023 р.

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «__» ____ 20__ р., протокол № ____

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «__» ____ 20__ р., протокол № ____

Загальні відомості

Назва дисципліни	Філософія
Викладач (-і)	Байрамова Олена Вікторівна
Портфоліо викладача (-ів)	http://izmail.maup.com.ua/
Контактний тел.	+38(095)801 16 36
E-mail:	bairamova3456@gmail.com
Сторінка дисципліни на сайті	http://izmail.maup.com.ua
Консультації	-

1. Анотація

Дисципліна «Філософія» спрямована на формування у студентів головних теоретичних та методологічних проблем філософії, осягнення істини власним розумом та вмінням співвідносити світоглядні ідеї з практикою суспільного життя. Дисципліна виховує студента як високо достойну особистість, яка розуміє, що її самореалізація неможлива без прилучення до здобутків культурної спадщини людства, складовою частиною якої є філософія. Дисципліна «Філософія» направлена на формування поглибленого розуміння зміни світоглядних орієнтацій сучасної філософії, закономірностей та ідейних витоків вироблення нових форм світоспоглядання. На підставі аналізу сучасних філософських інтерпретацій проблем буття та пізнання курс сприяє формуванню цілісної картини світу, засвоєнню сучасних методологічних підходів до розв'язання важливих питань соціального, політичного, історичного та культурологічного характеру, усвідомленню особливостей формування нової парадигми гуманізму, специфіки сучасних підходів у сфері практичної філософії та нової системи цінностей.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Головною метою навчальної дисципліни є вивчення студентами основ і історії філософської культури, оволодіння ними філософською методологією аналізу і дослідження, формування наукового філософського світогляду.

Основними завданнями курсу є:

- роз'яснення студентам сутності філософії як науки і форми суспільної свідомості;
- розкриття змісту основного питання філософії, філософських напрямків і шкіл;
- змалювання наукової картини світу;
- з'ясування сутності людини, її місця і ролі у світі, сенсу і цінностей людського буття;
- оволодіння основними законами, методами, категоріями і принципами

діалектики;

- ознайомлення з основними етапами, формами і критеріями пізнанням, роллю практики у пізнавальному процесі і перетворенні світу;
- розкриття природи і структури суспільної свідомості та духовного світу людини;
- пізнання особливостей формаційного, цивілізаційного, культурологічного і гуманістичного вимірів історичного розвитку суспільства.

3. Формат курсу:

очний (offline).

4. Програмні результати навчання (інтегральна, загальні та спеціальні (фахові) компетентності:

таблиця 2

Компетентність	Ступінь сформованості
1	2
Інтегральна компетентність	Здатність вирішувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері організації трудових процесів або у процесі навчання, що передбачає застосування відповідних теорій та методів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.
Soft- skills / Загальні компетентності (ЗК)	ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК11. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації. ЗК12. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
Hard-skills / Спеціальні (фахові) компетенції	ФК1. Здатність визначати та описувати характеристики організації. ФК 10. Здатність оцінювати виконувані роботи, забезпечувати їх якість та мотивувати персонал організації. ФК 12. Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення.

Результати навчання відповідно до освітньо-професійної (програмні результати навчання - ПРН)

- ПРН – 1 Знати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
- ПРН – 2 Зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати

досягнення суспільства, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.

ПРН – 4 Демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень.

5. Опис навчальної дисципліни:

таблиця 3

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання
	денна
<i>Філософія</i>	
Курс	1
Семестр	1
Обсяг кредитів	4
Обсяг годин, в тому числі:	120
Лекції	28
Практичні та семінарські заняття	24
Самостійна робота	68
Форма семестрового контролю	<i>Екзамен</i>

6. Статус дисципліни:

Обов'язкова дисципліна загальної підготовки (шифр ОК5)

7. Пререквізити:

Визначається інтегральним характером навчальної дисципліни, міждисциплінарним дискурсом, тісним зв'язком з комплексом гуманітарних дисциплін. Для успішного опанування курсу студент повинен володіти фактичним матеріалом з предметів історичного циклу, а також іншими галузями суспільних наук: політологія, соціологія, правознавство, психологія.

8. Технічне й програмне забезпечення /обладнання:

вивчення курсу не потребує використання специфічного програмного забезпечення, крім загальноновживаних програм і операційних систем.

9. Політика курсу:

Студент дотримується правил академічної доброчесності (згідно загальних правил Придунайської філії ПрАТ «ВНЗ»МАУП»).

Вимоги викладача:

- обов'язкове відвідування навчальних занять;
- активність студента під час практичних занять;
- своєчасне виконання завдань самостійної роботи;
- відпрацювання занять, що були пропущені або не підготовлені (незадовільні оцінки) на консультаціях;
- здійснювати підготовку тез доповідей та брати участь у конференціях, конкурсах наукових праць та ін.

Не допустимо:

- пропуск занять без поважних причин;
- запізнення на заняття;

- користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття (за винятком дозволу викладача);

- списування та плагіат.

Реферативні роботи студент виконує самостійно, з обов'язковим посилення на джерела інформації та самостійно перевіряє їх он лайн на безкоштовних сервісах на антиплагіат.

Розподіл балів, що присвоюються студентам з навчальної дисципліни «Філософія», є сумою балів за виконання семінаських (практичних) завдань та самостійну роботу плюс бали, отримані під час екзамену.

Студент, який не з'являвся на заняття (незалежно від причин) повинен відпрацювати пропущені заняття (незалежно від причини пропуску) та відпрацювати незадовільні оцінки під час консультацій.

- Клімат в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної самоіронії.

- Виконання завдань у встановлений термін.

- Відпрацювання пропущених занять можливе під час самостійної підготовки та консультацій викладача.

- Дотримання академічної доброчесності.

- Презентації та доповіді мають бути авторськими і оригінальними.

10. Зміст дисципліни:

таблиця 4

№ Зм	Назва теми	Кількість годин, з них:			
		Всього	Л.	Пр.	Ср.
ЗМ 1. Вступ до філософії. Історія філософії					
1.	Філософія як специфічний тип знання	7	2	1	4
2.	Становлення філософського знання: Схід	7	2	1	4
3.	Філософія Давньої Індії. Давньокитайська філософія	7	2	1	4
4.	Давньогрецька філософія	7	2	1	4
5.	Середньовічна філософія	7	2	1	4
6.	Філософія Відродження	7	2	1	4
7.	Філософія Нового часу	8	2	2	4
8.	Німецька класична філософія	10	2	2	6
9.	Сучасна філософія	10	2	2	6
10.	Українська філософія	10	2	2	6
	Разом по ЗМ 1	80	20	14	46
ЗМ2. Основні проблеми філософії					
11.	Основні поняття та ідеї онтології. Свідомість	10	2	2	6
12.	Основні поняття та ідеї гносеології	10	2	2	6
13.	Філософія та методологія науки	10	2	2	6
14.	Філософська антропологія	10	2	2	6
15.	МКР	2		2	
	Разом по ЗМ 1	40	8	10	24
	Разом за рік	120	28	24	70

11. Система оцінювання навчальних досягнень

Оцінювання знань здійснюється відповідно до «Положення про оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти у ПрАТ «ВНЗ «МАУП»

Критерії оцінювання роботи на семінарському занятті

Поточний контроль проводиться на кожному семінарському, практичному занятті та за результатами виконання завдань самостійної роботи. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на семінарських заняттях та набутих практичних навичок під час виконання завдань практичних робіт:

Таблиця 5

Критерії поточного оцінювання знань студентів

Усний виступ та виконання письмового завдання, тестування	Критерії оцінювання
1	2
5	В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі тестові завдання.
4	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість тестових завдань.
3	В цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину тестових завдань.
2	Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив меншість тестових завдань.
1	Частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки. Правильно вирішив окремі тестові завдання.

1	2
0	Не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань. Не вирішив жодного тестового завдання.

Доповнення виступу:

- 2 бали – отримують студенти, які глибоко володіють матеріалом, чітко визначили його зміст; зробили глибокий системний аналіз змісту виступу, виявили нові ідеї та положення, що не були розглянуті, але суттєво впливають на зміст доповіді, надали власні аргументи щодо основних положень даної теми.
- 1 бал – отримують студенти, які виклали матеріал з обговорюваної теми, що доповнює зміст виступу, поглиблює знання з цієї теми та висловили власну думку

Суттєві запитання до доповідачів:

- 2 бали – отримують студенти, які своїм запитанням до виступаючого суттєво і конструктивно можуть доповнити хід обговорення теми
- 1 бал – отримують студенти, які у своєму запитанні до виступаючого вимагають додаткової інформації з ключових проблем теми, що розглядається.

Складання словника основних термінів, що визначені програмою курсу (за темами):

Програмою курсу визначено перелік ключових термінів, що розкривають зміст кожної теми. Студентам пропонується скласти словник основних термінів з конкретної теми на останніх сторінках опорного конспекту лекцій.

1 бал нараховуються студентам, які не лише склали повний перелік визначених термінів з конкретної теми, а й можуть вільно розтлумачити їх зміст.

Критерії оцінювання СРС:

- змістовність – 3 бали
 - відповідність темі та вимогам оформлення – 2 бали.
- Максимальна кількість балів за самостійну роботу – **5 балів.**

Критерії оцінювання ІНДЗ:

- Слайди до презентації – 5 балів
- Повнота розкриття теми – 10 балів
- Якість інформації – 5 балів
- Самостійність та креативність – 10 балів

Максимальна кількість балів - 30 балів.

12. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.

Підсумковий модульний контроль проводиться з метою визначення стану успішності здобувачів вищої освіти за період теоретичного навчання. Підсумковий модульний контроль знань студентів здійснюється через проведення аудиторних письмових контрольних робіт або комп'ютерного тестування.

Таблиця 6

Критерії підсумкового модульного оцінювання знань студентів

Письмова контрольна робота (або тестування)	Критерії оцінювання
1	2
23-25	В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі тестові завдання
20-24	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість тестових завдань
15-20	В цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину тестових завдань
7-15	Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив меншість тестових завдань.
1-6	Частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки. Правильно вирішив окремі тестові завдання.
0	Не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань. Не вирішив жодного тестового завдання.

13. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання:

Підсумковий семестровий контроль з навчальної дисципліни «Філософія»

проводиться у формі екзамену, який оцінюється максимально у 100 балів. Екзаменаційний білет містить 3 питання. До підсумкового контролю допускаються студенти, які відвідали усі передбачені навчальною програмою з дисципліни аудиторні навчальні заняття. Студенту, який з поважної причини мав пропуски навчальних занять, дозволяється відпрацювати академічну заборгованість протягом двох тижнів у дні консультацій викладача.

14. Орієнтовний перелік питань для семестрового комплексного контролю:

1. Філософія як наука. Предмет філософії.
2. Основне питання філософії та його місце в предметі філософії.
3. Матеріалізм та ідеалізм як основні філософські напрямки та їх історичні форми.
4. Монізм і плюралізм як основні філософські напрямки та їх історичні форми.
5. Гностицизм і агностицизм як основні філософські напрямки та їх історичні форми.
6. Діалектика і метафізика як основні філософські напрямки та їх історичні форми.
7. Теїзм і атеїзм як основні філософські напрямки та їх історичні форми.
8. Онтологія як філософська наука. Категорія “буття” у філософії.
9. Гносеологія як філософська наука. Категорія “пізнання” у філософії.
10. Логіка як філософська наука. Категорія “мислення” у філософії.
11. Філософське розуміння світу: його сутність, дійсність і буття. Категорія “матерії” як основа світорозуміння.
12. Рух як спосіб існування матерії та його форми.
13. Системність як спосіб існування матерії. Види матеріальних систем.
14. Відображення як спосіб існування матерії та його форми.
15. Простір і час як форми існування матерії.
16. Свідомість як соціальна форма відображення матерії і атрибут людського буття.
17. Практика як соціальна форма руху матерії і спосіб людського буття.
18. Діалектика як теорія і метод. Об’єктивна і суб’єктивна діалектика.
19. Категорії діалектики та їх основні пари.
20. Принципи діалектики та їх різновиди. Принцип розвитку як стрижневий принцип діалектики.
21. Закони діалектики та їх різновиди. Пізнавальне і практичне значення законів діалектики.
22. Закон переходу кількісних змін у якісні і навпаки.
23. Закон єдності і боротьби протилежностей.
24. Закон заперечення.
25. Почуттєве пізнання та його форми. Емпіризм у пізнанні.
26. Логічне пізнання та його форми. Раціоналізм у пізнанні.
27. Наукове пізнання та його форми. Сцієнтизм у пізнанні.
28. Творче пізнання та його форми. Інтуїтивізм у пізнанні.
29. Практика як вихідний пункт, основа, критерій і мета пізнання. Прагматизм у пізнанні.
30. Істина та її основні характеристики. Догматизм та релятивізм у пізнанні істини.
31. Особливості і парадигми розвитку філософії Стародавнього світу.

32. Основні школи давньоіндійської філософії, їх представники та ідеї.
33. Основні школи давньокитайської філософії, їх представники та ідеї.
34. Основні школи давньогрецької філософії, їх представники та ідеї.
35. Основні школи давньоримської філософії, їх представники та ідеї.
36. Ідея космоцентризму у філософії Стародавнього світу.
37. Проблема пізнання у філософії Стародавнього світу.
38. Ідея розвитку у філософії Стародавнього світу.
39. Місце людини, суспільства і держави у філософії Стародавнього світу.
40. Особливості, парадигми та етапи розвитку середньовічної філософії, їх представники та ідеї.
41. Проблема універсалій у середньовічній філософії.
42. Проблема свободи волі у середньовічній філософії.
43. Особливості та етапи розвитку філософії Відродження, її представники та ідеї.
44. Ідея гуманізму у філософії Відродження.
45. Ідея пантеїзму і діалектики у філософії Відродження.
46. Особливості новоєвропейської філософії, її представники та ідеї.
47. Проблема пізнаванності світу і методу пізнання у новоєвропейській філософії.
48. Ідея гілозоїзму і діалектики у новоєвропейській філософії.
49. Особливості філософії Просвітництва, її представники та ідеї.
50. Соціальні та історичні ідеї філософії Просвітництва.
51. Енциклопедизм та антиклерикалізм у філософії Просвітництва.
52. Особливості німецької класичної філософії, її представники та ідеї.
53. Ідея антропологізму у німецькій класичній філософії.
54. Ідея розвитку у німецькій класичній філософії.
55. Особливості марксистської філософії, її представники та ідеї.
56. Ідея революційної практики у марксистській філософії.
57. Особливості та етапи розвитку української філософії, її представники та ідеї.
58. Екзистенціальна течія у сучасній філософії, її особливості, школи, представники та ідеї.
59. Позитивістська течія у сучасній філософії, її особливості, школи, представники та ідеї.
60. Релігійна течія у сучасній філософії, її особливості, школи, представники та ідеї.
61. Філософське розуміння людини: її сутність, дійсність і буття.
62. Роль праці в становленні людини.
63. Роль суспільства в становленні людини.
64. Роль свідомості в становленні людини.
65. Роль мови в становленні людини.
66. Основні форми буття людини в суспільстві.
67. Біологічне і соціальне в людині. Біологізм і соціологізм у пізнанні людини.
68. Взаємовідносини людини і природи. Біосфера і ноосфера.
69. Суспільний розвиток як природничо-історичний процес.
70. Принцип соціального детермінізму у пізнанні історії. Види соціальних причин.
71. Механізм суспільного розвитку, його сутність і структура.
72. Особливості реалізації законів розвитку суспільства.
73. Історична необхідність і свобода в суспільному розвитку. Фаталізм і волюнтаризм у пізнанні історії.

74. Об'єктивні передумови і суб'єктивні чинники в суспільному розвитку. Об'єктивізм і суб'єктивізм у пізнанні історії.
75. Діяльність як спосіб буття людини і суспільства, її сутність і структура.
76. Практика як матеріальна діяльність людини і суспільства. Опредметнення і розпредметнення практики.
77. Свідомість як ідеальна діяльність людини і суспільства. Опредметнення і розпредметнення свідомості.
78. Взаємовідносини суспільного буття і суспільної свідомості.
79. Рівні суспільної свідомості, їх критерії та ознаки.
80. Форми суспільної свідомості, їх критерії та ознаки.
81. Стани суспільної свідомості, їх критерії та ознаки.
82. Духовне життя суспільства, його сутність і структура.
83. Духовний світ людини, його сутність і структура.
84. Суспільно-економічна формація як форма буття суспільства. Формаційний вимір історії.
85. Структура суспільно-економічної формації.
86. Основний закон розвитку і зміни суспільно-економічних формацій.
87. Історичні форми спільності людей. Етноси і класи.
88. Цивілізація як форма буття суспільства. Цивілізаційний вимір історії.
89. Культура як форма буття суспільства. Культурологічний вимір історії.
90. Людство як форма буття суспільства. Еуманістичний вимір історії.

15. Шкала відповідності оцінок

таблиця 7

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	Зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
68-74	D	задовільно	
60-67	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

16. Рекомендовані джерела (література):

1. Васильєва І, Верменко А. Philosophy and General Philosophy of Medicine. Study guide Видавництво Медицина Мова Англійська Рік видання 2019. 240 с.
2. Методичні вказівки до практичних занять та самостійної роботи з дисципліни «Філософія» для студентів заочної форми навчання усіх спеціальностей / Упоряд.: В.І. Штанько, О.О. Жидкова. – Харків: ХНУРЕ, 2019. – 46 с.
3. Нерубаська А. О. Системний підхід та його актуальність у сучасних дослідженнях. Перспективи. Соціально-політичний журнал, Державний заклад «Південноукраїнський університет ім. К. Д. Ушинського». Вип. 1, 2019. С. 12–20.

4. Опейда Л. М. Від подорожування до філософування: світоглядно-філософський аналіз / Л. М. Опейда, А. Р. Опейда // Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Філософські науки. – Луцьк : Вежа-Друк, 2019. – № 12 (396). – С.15–18.
5. Опейда Л. М. Цивілізаційні перспективи людства: світоглядно-філософський аналіз / Л. М. Опейда, А. Р. Опейда // Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Філософські науки. – Луцьк : Вежа-Друк, 2019. – № 13 (397). – С.17–22.
6. Осьодло В.І., Будагьянц Л.М. Соціально-філософські та психологічні аспекти сучасних війн.// В.І,Осьодло, Л.М.Будагьянц. – К., 2019. – 370 с.
7. Практикум з дисципліни “Філософія” для всіх спеціальностей. Центр навчальної літератури. 2020 р. 184 с.
8. Сергій Симоненко, Олексій Сулим, Михайло Шмиголь Основи філософії. Центр навчальної літератури. 2019. 412 с.
9. Філософія науки : підручник / І. С. Добронравова, Л. І. Сидоренко, В. Л. Чуйко та ін.; за ред. І. С. Добронравової. – К. : Видавничополіграфічний центр «Київський університет», 2019. – 255 с.
10. Філософсько-методологічні проблеми військової теорії та практики. Навч. Посібник. Під ред В.Ж. Богайчука.- К.: НУОУ, 2019.- 480 с.